

Sibbo kommun Utvärderingsberättelse 2021

7.6.2022

Innehåll

1.	Inledning.....	4
1.1.	Revisionsnämndens uppgifter	4
1.2.	Revisionsnämndens sammansättning och verksamhet.....	5
1.3.	Revision	6
2.	Behandlingen av utvärderingsberättelsen för år 2020.....	6
3.	Uppnående av de ekonomiska målen år 2021	8
3.1.	Revisionsnämndens bedömning om ekonomins planperiod.....	9
4.	Uppnående av de bindande målen för verksamheten år 2021.....	10
4.1.	Avdelningarna som är underställda kommunstyrelsen	10
4.2.	Utvecklings- och planläggningscentralen.....	12
4.3.	Social- och hälsovårdsavdelningen	15
4.4.	Bildningsavdelningen	17
4.5.	Tekniska utskottet, byggnads- och miljöutskottet.....	21
5.	Sibbo Vatten	24
6.	Personalen.....	25
7.	Slutord	27
8.	Underskrifter	27

Revisionsnämndens hälsningar till kommuninvånarna

År 2021 kan karakteriseras som ett betungande år av många orsaker som varit oberoende av kommunen. Den rådande pandemin, försenade kommunalvalen och förberedande arbetet inför välfärdsområdesreformen har tagit en stor del av arbetstiden hos Sibbos kunniga tjänsteinnehavare. I skrivande stund rasar ett krig i Europa, vilket skapar oro och osäkerhet bland allmänheten och medför utmaningar för kommunernas verksamhet. Coronapandemin håller förhoppningsvis på att avta, men vi har många nya utmaningar och osäkerhetsfaktorer framför oss. Revisionsnämnden vill uttrycka sin tacksamhet till kommunens tjänsteinnehavare som har varit tvungna att anpassa sig till snabbt förändrade situationer.

Revisionsnämndens särskilda iakttagelser år 2021:

- Avvikelser som varit oberoende av kommunen har belastat personalen
- Psykiska problem bland ungdomar har ökat
- I Sibbo har balansen av mångsidig byggnation inte förverkligats
- Det har inte funnits tillräckligt med resurser för att utveckla kommunens egna processer
- Personalens yrkesskicklighet, tillgänglighet och kompetensbrist är en betydande risk för hela kommunen
- Förberedelse och framförhållning med avseende på den kommande social- och hälsovårdsreformen
- God förvaltningssed, demokrati samt öppenhet och jämlikhet i beslutsfattandet är områden som bör utvecklas ytterligare
- Jämfört med förväntningarna var kommunens ekonomiska resultat en positiv överraskning

1. Inledning

1.1. Revisionsnämndens uppgifter

Sibbo kommuns förvaltning och ekonomi år 2021 har granskats i enlighet med kommunallagen och kommunens förvaltningsstadga. Revisionsnämndens uppgifter definieras i kommunallagen 121 § enligt följande:

- 1) bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige ska fatta beslut om,
- 2) bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt,
- 3) bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning,
- 4) se till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas,
- 5) övervaka att skyldigheten enligt 84 § att redogöra för bindningar iakttas och tillkännage redogörelserna för fullmäktige,
- 6) för kommunstyrelsen bereda ett förslag till bestämmelser om nämndens uppgifter i förvaltningsstadgan samt till budget för utvärderingen och granskningen.

Revisionsnämnden gör upp en utvärderingsplan och lämnar för varje år fullmäktige en utvärderingsberättelse som innehåller resultaten av utvärderingen. Fullmäktige behandlar utvärderingsberättelsen i samband med bokslutet. Nämnden kan även ge fullmäktige andra sådana utredningar om resultaten av utvärderingen som den anser vara behövliga.

Enligt kommunallagen ger kommunstyrelsen fullmäktige ett utlåtande om de åtgärder som utvärderingsberättelsen föranleder.

1.2. Revisionsnämndens sammansättning och verksamhet

I och med den nya fullmäktigeperioden förändrades naturligtvis också revisionsnämndens sammansättning. Den tidigare revisionsnämnden sammanträdde 12 gånger under första halvåret 2021 och den nya revisionsnämnden som inledde sitt arbete sammanträdde 4 gånger under hösten 2021. Revisionsnämnden sammanträdde sammanlagt 10 gånger under första halvåret 2022. För att fullfölja sin utvärderingsuppgift har nämnden hört tjänsteinnehavare vid sina möten och begärt om uppgifter skriftligen av tjänsteinnehavare och förtroendevalda. Därtill har revisionsnämnden följt upp genomförandet av revisionsplanen och upprätthållit ett bindningsregister för tjänsteinnehavarna och de förtroendevalda. De offentliggjorda bindningsanmälningarna finns på kommunens webbplats <https://www.sipoo.fi/sv/tjanst/bindningar//> Revisionsnämnden granskar anmälningarna innan de förs in i registret och i det offentliga datanätet.

Revisionsnämnden vill påminna de ledande tjänsteinnehavarna och de förtroendevalda om att de måste lämna in uppdaterade bindningsanmälningar.

Sammansättningen för den av kommunfullmäktige 30.8.2021 (§ 67) valda nya revisionsnämnden är följande:

Ordinarie medlem	Personlig ersättare
Thomas Sundström, ordförande	Ann-Christine Nokelainen
Markus Söderqvist, viceordförande	Anders Backström
Maria von Flittner	Maria Thelen
Laura Laakso	Harri Lehton
Timo Bonsdorff	Jarkko Haverinen

Revisionsnämndens beslutsfattande sker på förslag av ordföranden och har fattats enhälligt bland nämndens medlemmar. Tommi Heittola har varit protokollförare.

Revisionsnämnden har utarbetat sin första årliga utvärderingsberättelse för år 2021 till fullmäktige. Utvärderingen grundar sig på uppgifterna i bokslutet och verksamhetsberättelsen för år 2021 samt på förfrågningar till tjänsteinnehavarna. Revisionsnämnden utarbetade en utvärderingsplan för fullmäktigeperioden vid sitt möte 7.9.2021. Innehållet i utvärderingsberättelsen och de ståndpunkter som intas beslutas gemensamt av revisionsnämnden. Revisionsnämnden har även följt upp genomförandet av revisionsplanen.

Revisionsnämnden föreslår att fullmäktige beslutar att kommunstyrelsen och utskotten i sin verksamhet beaktar rekommendationerna och iakttagelserna som framställs i utvärderingsberättelsen och senast i slutet av september 2022 avger ett utlåtande till fullmäktige om de åtgärder som vidtagits med anledning av rekommendationerna och iakttagelserna.

1.3. Revision

Kommunens förvaltning och ekonomi år 2021 har granskats i enlighet med kommunallagen och kommunens förvaltningsstadga. Antalet lagstadgade revisionsdagar uppgår uppskattningsvis till 37. Därtill kommer nämndens sekreteraruppgifter och eventuella köpta sakkunnigtjänster. Revisionsammanslutningen avger skriftliga och muntliga rapporter till nämnden enligt behov. Efter granskningen av bokslutet avges en revisionsberättelse till fullmäktige.

Den tidigare revisionsnämnden beredde valet av revisionsammanslutning och tillställde fullmäktige ett förslag om vilken sammanslutning som ska väljas. KPMG Oy Ab har valts till revisionsammanslutning för räkenskapsperioderna 2021–2024. Kommunfullmäktige fattade upphandlingsbeslutet 24.5.2021 (§ 55). OFGR/GR/CIA Martin Slotte har fungerat som huvudansvarig revisor.

Revisorn har rapporterat till revisionsnämnden om hur revisionsplanen har genomförts. Vidare har revisorn gett revisionsnämnden två skriftliga rapporter om revisionen för år 2021. Dessa rapporter har även lämnats till kommundirektören, ekonomidirektören och redovisningschefen.

Revisionsnämnden uppmanar kommunens ledande tjänstemän att skapa en tydlig väg för hur de rapporter och den information som riktas till dem går vidare i organisationen.

2. Behandlingen av utvärderingsberättelsen för år 2020

Kommunstyrelsen har gett ett utlåtande på grundval av utvärderingsberättelsen för år 2020. Utlåtandet blev färdigt i slutet av september och har behandlats på kommunstyrelsens möte 20.9.2021. Kommunfullmäktige godkände 4.10.2020 kommunstyrelsens utlåtande om utvärderingsberättelsen för år 2020. Revisionsnämnden har behandlat kommunstyrelsens utlåtande, som fullmäktige godkände, 3.11.2021. Revisionsnämnden tackar kommunstyrelsen för dess bemötande till utvärderingsberättelsen för 2020.

Revisionsnämnden konstaterar att de flesta av de iakttagelser och rekommendationer som framförs i utvärderingsrapporten har bemötts på ett tillfredsställande sätt och vissa på ett mycket grundligt sätt. I samma andetag konstaterar revisionsnämnden att kommunstyrelsens bemötande mer ingående kunde ha redogjort för den aktuella situationen avseende följande iakttagelser/rekommendationer:

2.1 Ekonomitjänsters interna serviceavtal

Enligt de uppgifter som revisionsnämnden fått har interna serviceavtal erbjudits till olika avdelningar, men de har inte framskridit till underteckningsskedet under år 2021.

Revisionsnämnden uppmanar kommunstyrelsen att tillämpa de interna serviceavtal som beretts av ekonomitjänster.

2.2. Interna revisioner som genomförts under 2020 och åtgärder för att förbättra koncernövervakningen

Enligt den information som revisionsnämnden erhållit har en del av rekommendationerna från internrevisionen 2020 lett till åtgärder, men det finns fortfarande åtgärder att utveckla, till exempel när det gäller förvaltningen och ekonomin i de ömsesidiga fastighetsbolagen.

Revisionsnämnden uttrycker fortsatt sin oro över hur de iakttagelser och rekommendationer som framförts i internrevisionsrapporterna leder till mer omfattande konkreta åtgärder i kommunen och hur uppföljningen av dem fungerar.

I sitt bemötande år 2021 har kommunstyrelsen sagt att den kommer att ta hänsyn till iakttagelserna i BDO:s riskrapport för 2020 när den utvecklar sin verksamhet. Baserat på riskrapporten var den största identifierade riskfaktorn den ekonomiska effekten av social- och hälsovårdsreformen för Sibbo kommun. På grund av detta lät man under hösten 2021 Inspira Oy utarbeta en separat progressionsanalys av ekonomin för åren 2023–2030, som presenterades av Inspiras konsulter vid kommunstyrelsens möte 26.11.2021. Inspiras rapport uppdateras under 2022.

Enligt revisionsnämndens uppfattning bör även de övriga iakttagelserna i BDO:s riskrapport riktas till de berörda tjänsteinnehavarna som i sin tur senast 2022 ska lämna fram ett förslag till åtgärder för fullmäktige, en ansvarig person och en tidsplan. Enligt revisionsnämndens uppfattning bör de identifierade 12 största riskerna med riskfaktorn 9.0 utan dröjsmål åtgärdas.

2.3. God förvaltnings sed och markanvändningsavtalet för Nevas Gård

I riskhanteringsdelen i kommunens verksamhetsberättelse och bokslut anses det skadeståndsanspråk som mottogs 2020 ha ringa betydelse och det förväntas inte ha någon väsentlig inverkan på kommunens resultat. Det finns ingen registrering av behandlingen av skadeståndsanspråket i kommunstyrelsens protokoll under 2020 eller 2021.

Revisionsnämnden uppmanar kommundirektören att främja behandlingen av ärendet i organen och att informera fullmäktige om hur processen med skadeståndsanspråket framskrider under 2022.

2.4. Realistisk budget

Revisionsnämnden påpekar att kostnaderna för HUS:s specialiserade sjukvård för andra året i rad var klart underbudgeterade och stod i strid till den budget som HUS gett. Revisionsnämnden uppmanar att budgeten upprättas på grundval av en realistisk uppskattning och att hänsyn tas till åldersstrukturen hos kommunens invånare och de merkostnader för specialiserad sjukvård som kommunens befolkningstillväxt medför.

3. Uppnående av de ekonomiska målen år 2021

Sibbo kommuns bokslut för 2021 var klart bättre än man beräknade i ekonomiprognosen i delårsöversikten. Kompensation för direkta kostnader för corona från staten och klart högre skatteinkomster än väntat inverkade positivt på resultatet.

Verksamhetsbidraget (Kommunen) för driftsekonomin i bokslutet för 2021 underskred den ändrade budgeten med 11 miljoner euro. Verksamhetskostnaderna underskreds med 6,1 miljoner euro och verksamhetsintäkterna överskreds med 4,8 miljoner euro.

Kommunstyrelsens verksamhetsbidrag var 1,4 miljoner euro, vilket är 2,2 miljoner euro bättre än budgeterat. Att verksamhetsbidraget var bättre än budgeterat berodde på att kostnaderna för köp av tjänster underskreds och även de övriga verksamhetskostnaderna underskreds.

Social- och hälsovårdsutskottets verksamhetskostnader underskreds med 0,69 miljoner euro medan verksamhetsintäkterna överskreds med 4,4 miljoner euro. Verksamhetsbidraget underskreds således med 5,1 miljoner euro. Orsaken till att verksamhetsbidraget underskreds berodde på det coronabidrag som kommunen fick av staten.

Enligt bildningsutskottets bokslut för år 2021 har resultatet för bildningsutskottet uppnåtts till 96,7 procent under räkenskapsperioden 2021. Verksamhetsintäkternas utfall var 122,5 % och verksamhetskostnadernas utfall 97,9 %.

Skolelevernas avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet var högre än väntat. På grund av coronaepidemin beviljade Utbildningsstyrelsen stora statsbidrag till utbildningstjänster. Dessutom fick Sibbo kommun hemkommunersättning som var högre än förväntat.

Budgetutfallet för teknik- och miljöutskottet år 2021 var vad intäkterna beträffar nästan helt förenligt med planerna. Kostnaderna var i sin tur något lägre än budgeterat, vilket innebär att avdelningens bokslut i sin helhet uppvisar ett överskott. Att kostnaderna blev lägre än väntat är en följd av exempelvis fördröjd rekrytering och personalbrist på grund av tillgången på arbetskraft samt det målmedvetna genomförandet av kommunekonomins anpassningsprogram.

Kommunens verksamhetskostnader ökade med sammanlagt 7,5 miljoner euro, dvs. 4,6 procent från året innan. Personalkostnaderna minskade med 1,3 % till 59,4 miljoner euro. Köp av tjänster ökade med 7,2 miljoner euro, dvs. 11,5 procent från året innan. Övriga verksamhetskostnader minskade med 0,8 procent från året innan.

Kommunens totala skattefinansiering var nästan 5,5 miljoner euro bättre än budgeterat. Skatteintäkterna uppgick till 115,1 miljoner euro, vilket är 8 miljoner euro mer än året innan. Kommunen fick statsandelar till ett belopp av 17,6 miljoner euro, vilket är nästan 6 miljoner euro mindre än året innan. Statens coronastödåtgärder syntes särskilt i statsandelarna år 2020.

Försäljningsvinsterna från markförsäljningen uppgick till 5,7 miljoner euro och arrendeintäkterna till 0,7 miljoner euro 2021.

Årsbidraget (inklusive Sibbo Vatten) för räkenskapsperioden 2021 var 18,4 miljoner euro och räkenskapsperiodens resultat 3,68 miljoner euro. Efter registrering av ändringar i avskrivningsdifferensen och reserveringar uppgick räkenskapsperiodens överskott till 2,54 miljoner euro.

Årsbidraget täckte avskrivningar och nedskrivningar enligt plan, så kommunens ekonomi var i balans 2021. Avskrivningarna enligt plan var ungefär desamma som 2020, dvs. cirka 14,8 miljoner euro.

Kommunens lånebelopp ökade under år 2021. I slutet av året var lånebeloppet 131,1 miljoner euro, vilket är 21,7 miljoner euro mer än året innan. Av lånebeståndet var 30 miljoner euro kortfristiga kommuncertifikat.

I slutet av året var lånebeloppet per invånare 5 909 euro (koncernlån 6 561 euro / invånare).

Revisionsnämndens slutsats är att skuldsättningen är högre än mediantalet för Finland, men ännu inte alarmerande. Lånen i den växande kommunen har tagits för investeringar, och därför måste man hålla sig kvar på den tillväxtväg som strategin förutsätter.

3.1. Revisionsnämndens bedömning om ekonomins planperiod

Enligt kommunens verksamhetsberättelse: "Under våren 2022 är det särskilt svårt att bedöma utvecklingen av den övergripande ekonomiska situationen, både när det gäller inkomster och utgifter."

En betydande osäkerhetsfaktor är effekterna av social- och hälsovårdsreformen på ekonomin i den del av kommunen som blir kvar (Morgondagens kommun). Enligt preliminära beräkningar kommer reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet att försvaga balansen i Sibbo kommuns ekonomi och därmed öka behovet av omställning av de funktioner som blir kvar i kommunen (Inspira Oy:s utredning 29.11.2021). Det finns investeringsbehov, och kommer också alltid att finnas. De lagstadgade tjänsterna måste prioriteras, och även om investeringar måste göras med omsorg och eftertanke är det inte lämpligt för kommunen att bromsa utvecklingen av kultur och rekreativsmöjligheter, vilka stödjer invånarnas välbefinnande. Jämställdhet måste stå i centrum då investeringsplaner utarbetas.

Enligt revisionsnämndens uppfattning kommer det nuvarande lånebeloppet per invånare att fortsätta att öka under ekonomins planperiod. Den förändrade säkerhetsituationen och kriget i Ukraina skapar många osäkerhetsfaktorer, även ur ekonomisk synvinkel, som är svåra att förutse.

I kommunen utarbetades ett anpassningsprogram med hjälp av politisk styrning år 2020. Revisionsnämnden påminner kommunens ledning om att fortsätta följa upp programmet.

4. Uppnående av de bindande målen för verksamheten år 2021

Enligt verksamhetsberättelsen hade sammanlagt 35 bindande mål ställts upp för 2021. Bland de avdelningsvisa målen hade exempelvis Bildningsavdelningen delat in ett mål i fyra olika delmål.

Revisionsnämnden önskar att kommunstyrelsens fäster uppmärksamhet på att redogörelsen för uppnåendet av målen i verksamhetsberättelsen bör förtydligas ytterligare framöver.

I verksamhetsberättelsen bedömdes 32 bindande mål vara uppnådda, två delvis uppnådda och ett inte uppnått. Enligt revisionsnämndens bedömning uppfylldes 30 bindande mål, 3 uppfylldes inte och 2 uppfylldes delvis. Således uppfylldes 86 % av de bindande målen enligt nämndens bedömning. Motsvarande siffra från föregående år var 76 % (37 mål, 28 uppnåddes).

4.1. Avdelningarna som är underställda kommunstyrelsen

Tio (10) bindande mål gentemot fullmäktige hade ställts upp för avdelningarna som är underställda kommunstyrelsen: tre (3) för Ekonomi- och förvaltningscentralen och sju för (7) Utvecklings- och planläggningscentralen. En bedömning av de bindande målen återfinns i de avdelningsspecifika avsnitten.

Ekonomi- och förvaltningscentralen

Tre (3) bindande mål gentemot fullmäktige hade ställts upp för Ekonomi- och förvaltningscentralen. Avdelningens egen bedömning var att alla tre målen var uppnådda. Enligt revisionsnämndens tolkning har mätaren för "Målet för 2021 är att allmänna servicebegäranden som kundservicen tar mot via den nya ärendehanteringsportalen besvaras inom 3 arbetsdagar" ställts upp på ett ganska egendomligt sätt i förhållande till målet. Då målet är 3 arbetsdagar bör mätaren vara högst 3 arbetsdagar. Enligt revisionsnämndens tolkning kan således två (2) av de tre (3) bindande målen tolkas som att de har uppnåtts och (1) att målet inte har uppnåtts.

Mål för fullmäktigeperioden	Bindande mål 2021	Mätare	Avdelningens bedömning	Revisionsnämndens bedömning
Vi gör handläggningen av varje servicebegäran transparent för kunden.	Målet för 2021 är att uppnå en svarstid på 3 arbetsdagar för allmänna serviceförfrågningar till kundtjänst via den nya ärendehanteringstjänsten.	Svarstiden är mindre än 4 arbetsdagar under en mätperiod på ett år Den genomsnittliga svarstiden är 3,6 arbetsdagar.		
Revisionsnämndens kommentar: Mätaren motsvarar inte det uppställda bindande målet och mätresultatet och svarstiden överstiger det uppställda målet.				
Kunden kan använda kommunens tjänster 24/7 via digitala verktyg. Över 50 procent av de uträttade ärendena i digitaliserade tjänster sker elektroniskt.	Målet för 2021 är att överföra ärendehantering från e-blanketttjänsten som är i bruk till ärendehanteringstjänsterna med stark kundautentisering	E-blanketttjänsten har stängts, servrarna har tagits ur bruk och ärendehantering har överförts till tjänsterna med stark kundautentisering.		

	och stänga den gamla e-blanketttjänsten.	E-blanketttjänsten stängdes i oktober 2021 och serverna stängdes i december 2021.		
En arbetshälsoenkät genomförs årligen.	Under 2021 kommer Kevas elektroniska arbetshälsoenkät att genomföras för hela personalen.	Enkäten har genomförts och en modell och anvisningar för hur resultaten ska behandlas har utarbetats.	●	●

Under 2021 fokuserad man hos Ekonomi- och förvaltningstjänsterna främst på projekt som rör hela kommunen. Enligt revisionsnämnden har framför allt ekonomitjänstenheten, som redan sen tidigare arbetar med en rätt så liten personalstyrka, haft en ständig "kronisk" brådska och därför har det inte funnits några resurser för att utveckla verksamheten under 2021. Rapporteringen i anknytning till Kommuninformationsprogrammet, som startade som en ny verksamhet 2021, ökade arbetsmängden, och arbetet inom det temporära beredningsorganet (VATE) förbrukade nästan 70 % av ekonomidirektörens arbetstid från och med hösten. Extra resurser förvärvades genom köp av tjänster för upprättandet av bokslutet. Brådskan återspeglas som passivitet då det gäller utveckling, i utarbetandet och uppföljningen av budgeten samt i processen med att utarbeta bokslutet och verksamhetsberättelsen, även om bokslutssiffrorna för koncernen färdigställdes inom utgången av mars till ett extra möte som ordnats av styrelsen.

Revisionsnämnden vill fästa särskild uppmärksamhet vid att kommunens koncernredovisning färdigställs i tid för bokslutet och den externa revisionen.

Enligt revisionsnämndens uppfattning är det möjligt att kunskaperna om och användarrättigheterna till vissa centrala program för rapportering och utvärdering av ekonomin ligger på en enda arbetstages ansvar. Vid exempelvis sjukdom finns risk för t.ex. försenad rapportering.

Revisionsnämnden rekommenderar att ekonomitjänstenheten säkerställer att kunskaperna om och användarrättigheter för systemen organiseras på ett sådant sätt att de ovannämnda riskfaktorerna och sårbarheten minimeras. Revisionsnämnden betonar vikten av kommunikation mellan de olika avdelningar och av att säkerställa att distansarbete inte försämrar informationsförmedlingen.

Revisionsnämnden tackar ekonomitjänstenheten för att den har kontrollerat att statsandelsbeloppet är korrekt för kommunens del och att beslutet om att nöja sig med statsandelsbeloppet har förts till kommunstyrelsen för godkännande och beslut i mars 2022.

Revisionsnämnden påminner om att kontrollen av statsandelsbeloppet i form av ett registrerat beslut i kommunstyrelsens protokoll ska vara en årligt återkommande grundläggande rutinåtgärd.

Sibbo kommun har inte tidigare haft någon anvisning om avtalsförvaltning. En ny anvisning har utarbetats av upphandlingsteamet för kommunstyrelsen 7.6.2021. En grundläggande förutsättning för avtalsförvaltning är tillräcklig kompetens hos personalen i samband med avtalshanteringsprocessen. Det är oklart för revisionsnämnden om man utöver den personalutbildning som utlovas i avtalsanvisningarna också har slutfört beskrivningen av avtalsprocessen. I kommunstyrelsens protokoll framgår inte om beskrivningen av avtalsprocessen har lämnats till kommunstyrelsen för behandling och godkännande. När det gäller riskhantering är det viktigt att avtalsförvaltningen och dess tillsynsansvar organiseras på ett korrekt sätt i enlighet med vad som föreskrivs i kommunallagen. Avtalen har aktivt setts över under sommaren och i slutet av 2021, och många avtal flyttas över till välfärdsområdet.

Sibbo kommun tog i bruk en informationsstyrningsplan (TOS) som motsvarar kraven i SÄHKE2-normen och som beskriver processernas nuvarande tillstånd. Planen är också en förutsättning för övergången till elektronisk arkivering. Ett beslut fattades om att skaffa ett gemensamt system för elektronisk arkivering för alla förvaltningar i kommunen, men det saknas exakta uppgifter om vilket system som ska väljas och tidsplanen för dess genomförande. Digitalisering av det arkiv som endast finns på papper till ett elektroniskt format kommer också att vara ett stort projekt i och med att kravet på ett elektroniskt arkiv bör uppfyllas inom tidsfristen.

Revisionsnämnden anser att det är viktigt att hanteringen av den information och de handlingar som ska lagras är noggrant planerad. På så sätt optimeras hanterbarheten, tillgängligheten och datasäkerheten för den ständigt ökande mängden data i kommunen.

4.2. Utvecklings- och planläggningscentralen

Av de sju (7) bindande mål som uppställts för Utvecklings- och planeringscentralen gentemot fullmäktige har fem (5) antecknats som uppnådda, två (2) som delvis uppnådda. Revisionsnämnden instämmer i övrigt i bedömningen, med undantag för det delvis genomförda målet avseende uppnåendet av bostadsplaneringen. Enligt revisionsnämnden uppnåddes inte målet. Revisionsnämnden upprepar den tidigare revisionsnämndens iakttagelse att det som följs upp med hjälp av nyckeltalen är mätare som beskriver hur framgångsrik verksamheten är och att det därför också enligt mätarna vore möjligt att uppnå målen. I linje med den nya strategin anser revisionsnämnden att antalet nya egnahemshus bör följas upp i nyckeltalen.

Mål för fullmäktigeperioden	Bindande mål 2021	Mätare 2021	Avdelningsbedömning	Revisionsnämndens Bedömning
Under pågående fullmäktigeperiod har Sibbo kommun en planreserv för cirka 2 år för olika boendeformer.	Planläggningsresurserna koncentreras till detaljplaner som stödjer tillväxten och producerar en mångsidig planreserv för boende i tätorterna.	Planreserven för boende är sammanlagt 50 000 m ² -vy, varav cirka 20 000 m ² -vy är en mångsidig planreserv för flervåningshus (Genstigen i Nickby och Lärdomsvägen i Söderkulla), och 30 000 m ² -vy är en planreserv för småhus och egnahemshus (Östra Tastråk och Nickby gårds centrum). Ca 50 egnahemstomter.	●	●

	Fullmäktigeperiodens bindande mål uppnåddes. Planreserven i Sibbo motsvarade tillväxtkraven och planeekonomin var i balans 2021. Planläggningen sörjde för genomförandet av en två års planreserv för olika boendeformer genom att få godkännande för sådana planer för egnahemshus (bl.a. NGS Herrgårdsbrinken, N49 kvarter 1015 f.d. busstationen inkl. radhus, T6 Östra Taskträsk förslaget) som visade sig lättare att föra vidare än Tallmo och Söderkulla.		
Revisionsnämndens kommentar: Planreserven för bostäder uppgick till 8 177 m²-vy då målet var 50 000 m²-vy. Genstigen i Nickby blev inte färdig under år 2021. En skärmbild av våningsytorna som genomförts finns under tabellen över bindande mål.			
Beslutet om att inleda persontågtrafik på sträckan Nickby-Kervo-Helsingfors har fattats under fullmäktigeperioden.	Förhandlingar om att genomföra projektet påbörjas med staten.	Den av fullmäktige förespråkade tidtabellen för genomförandet av Ke-Ni-banan, som ingår i MBT-avtalets trafiksystemprojekt, har främjats genom förhandlingar på regional nivå. Planeringshelheten som består av kommunens centrum och statens järnväg har koordinerats av staten och kommunen.	
	Utarbetandet av en områdesreserveringsplan för KeNi-banan har främjats genom förhandlingar på regional nivå och arbetet har inletts som ett regionalt samarbete.		
Revisionsnämndens kommentar: Enligt revisionsnämnden har både målet och mätaren ställts så lätthändigt att det är en självklarhet att målet för år 2021 har uppnåtts			
Under fullmäktigeperioden är ARA- och ASO-hyresproduktionen per område (Nickby, Söderkulla, Tallmo) högst 25 procent av den totala bostadsproduktionen.	ARA- och ASO-produktionen i nya områden är högst 20 % av den totala bostadsproduktionen.	ARA-objekten utgör högst 20 % i ett enskilt område, och i Hassellunden säljs inte längre tomter för traditionell ARA-produktion. Vid planeringen av områdena sprids ARA-kvarteren ut och deras placering i områdena är bindande.	
	I Hassellunden såldes inga tomter för ARA-produktion och ARA:s 20 % investering i Sibbo har noga övervägts i andra områden i Sibbo år 2021.		
Minst 1 stort företag (minst 500 anställda eller omsättningen 200 miljoner euro) har fattat beslut om att etablera sig i Sibbo.	Företagstomten i Box marknadsförs för internationella aktörer.	En marknadsföringsplan utarbetas för Sibbo där såväl internationella som nationella marknadsföringsmetoder utreds. Marknadsföringsplanen presenteras för kommunstyrelsen.	
	Huvudmålet uppnåddes: Posti Kiinteistö Oy:s tomtaffär, 2 448 miljoner euro, beslutades i fullmäktige 2020 och affären genomfördes 2021. Till följd av internationell marknadsföring beslutade fullmäktige 2021 om DHL:s tomtaffär. Material utarbetades också på engelska.		
Antalet företag i Sibbo ökar med minst etthundra.	Samarbetet mellan kommunen och företagen fördjupas.	Företagskoordinatör har gjort minst 60 företagsbesök och etableringsteamet (oftast näringschefen + tomtchefen) minst 40 besök.	
	Företagskoordinatör hade 60 företagsbesök.		
Självförsörjningsgraden på arbetsplatser i Sibbo stiger till 70 procent.	Utbudet på företagstomter förbättras så att det motsvarar en mångsidig efterfrågan.	Detaljplaneringen av Söderkulla arbetsplatsområde (K10) inleddes. Grundutredningarna för K10-företagsplanen gjorda, bl.a. utredningen av jordmänen, planutkastet framlagt	
	Planeringen av arbetsplatsområdet i Söderkulla inleddes.		
Turist- och fritidsföretagens omsättning i Sibbo stiger med 25 procent under	Turistprodukter med Sibbomotiv skapas och de rätta distributionskanalerna väljs.	Turismfrämjande projekt inom och utanför kommunen med hjälp av vilka man letar efter distributionskanaler för turistprodukter med Sibbomotiv.	

fullmäktigeperioden.	Tre nya turistprodukter skapades. Sibbo kommuns marknadsföringsplan färdigställdes i början av 2021. Sibbo storskogs och Sibbo skärgårds samt		
	skogarnas tillgänglighet förbättrades bland annat genom att utveckling av Storskogsportens område till en av ingångarna till Sibbo storskog, Hop-on Hop-off-bussförsöket och BOUT-båtförsöket (tjänster med privata båtar och båtförare enligt principen om delningsekonomi och möjligheten att använda ovannämnda tjänst för dem som inte har egen båt).		

Verksamhetsmål och nyckeltal 2021

Nyckeltal	BS 2018	BS 2019	BS 2020	BU 2021	BS 2021
Detaljplaner, m ² vy	186 659	13 401	47 028	49 000	9 473
.. Arbetsplatsområden	155 074	12 901		0	1 296
.. Bostadsområden	31 585	500	47 028	49 000	8 177

Även om målen för markförsäljning och sålda bostadstomter inte uppfylldes, överträffades målet för företagstomter, och utfallet av bostads- och företagstomter som överläts genom arrendering kompenserade för försäljningsmålen. Det bör noteras att markförsäljningen har blivit en viktig inkomstkälla för kommunen, men att det med tanke på kommunens framtid också är viktigt att ingå långfristiga arrendeavtal.

Efter den framgångsrika försäljningen av företagstomter begär revisionsnämnden att särskild uppmärksamhet ägnas åt att hålla företagen kvar och stödja de befintliga Sibboföretagen. Det är viktigt för kommunen att de företag som är verksamma i vår region växer och når framgång och sysselsätter allt fler. Med tanke på den övergripande utvecklingen vore det också viktigt att planerna tar större hänsyn till hur de anställda i Sibboföretagen kunde lockas till att bli invånare i vår kommun.

Revisionsnämnden delar oron för arbetstagarnas utmattning i dessa svåra tider och vikten av arbetsklimatet kan inte överbetonas. Det är bra att man är medveten om och satsar på detta.

Vid bedömningen av framtiden är det förståeligt att saker och ting måste prioriteras. Samtidigt påminner dock revisionsnämnden om att vår kommun har en ganska stor areal och att resursbristen inte får innebära att byar eller glesbygder hamnar i skuggan av de områden som utvecklas mer effektivt.

Revisionsnämnden efterlyser att principerna för överlåtelse av tomter, som utarbetades på hösten 2019, uppdateras så att tjänsteinnehavarna på ett djärvare sätt kan ålägga skyldigheter vid överlåtelse av tomter och bostäder för bostads- och företagsändamål samt att uppmärksamma de senaste årens utveckling av priserna för tomtarrenden och markvärdet vid tomtförsäljning.

4.3. Social- och hälsovårdsavdelningen

Social- och hälsovårdsavdelningen i Sibbo kommun har klarat sig mycket bra både då det gäller coronaepidemin och det förberedande arbetet för välfärdsområdena och har uppnått många bindande mål.

Social- och hälsovårdstjänsterna har varit hårt utsatta då coronaepidemin har krävt betydande insatser från den normala verksamheten medan det förberedande arbetet för välfärdsområdena fortskrider.

För Social- och hälsovårdsavdelningen hade sju (7) bindande operativa mål gentemot fullmäktige ställts upp. Enligt avdelningens egen bedömning uppnåddes samtliga mål, vilket revisionsnämnden instämmer i.

Vi skulle dock vilja se en kritisk reflektion över uppnåendet, så att svårigheterna med att tillhandahålla vård till viktiga kundgrupper inte döljs. Vården av sängliggande patienter ligger långt ifrån målen, och en annan viktig klientgrupp, ungdomar och deras psykiska hälsoproblem, hade inget eget bindande mål. När det gäller ungdomar är det troligt att de verksamhetskostnader som underskreds i fjol innebär ökade sjukvårdskostnader framöver.

Redan nu i det förberedande skedet av välfärdsområdet bör man uppmärksamma en tydlig ansvarsfördelning mellan välfärdsområdet och kommunen och samordna verksamheten mellan skolhälsovården och skol- och kulturväsendet så att ungdomarna inte blir förlorare i välfärdsområdesreformen.

Betydligt effektivare verktyg måste användas vid rekrytering av personal och för att upprätthålla arbetstillfredsställelse och välbefinnande på arbetsplatserna i syfte att övervinna bristen på vårdpersonal.

Kommunens social- och hälsovårdsutgifter före välfärdsområdesreformen kommer att vara viktiga för kommunens ekonomi under de följande åren i takt med att statsandelarna minskar. Därför har kostnadsdisciplinen inom social- och hälsovården varit viktig.

Mål för fullmäktigeperioden	Bindande mål 2021	Mätare	Avdelningens bedömning	Revisionsnämndens bedömning
Kundupplevelsen mäts kontinuerligt. Mätresultatet för kundupplevelsen publiceras månatligen.	Social- och hälsovårdsavdelningen mäter kundupplevelsen i tre punkter på Nickby social- och hälsostation (bottenvåningen samt 1:a och 2:a våningen), på Söderkulla rådgivning och munhälsovård	75 % av respondenterna är nöjda eller mycket nöjda		
	Medeltalet för 2021 är 91 %. Målet uppfylldes.			
<p>Revisionsnämndens kommentar: Resultatet representerar inte jämlikt kommuninvånarna som användare av social- och hälsovårdstjänster och styr inte utvecklingen av verksamheten. Metoden för att mäta kundnöjdhet måste ta hänsyn till olika kundgruppers möjligheter att delta och representativiteten hos de data som mottagits. När det till exempel gäller långtidssjuka är situationen oroväckande och de har inte tillgång till mätpunkter. Mätarna bör återspegla de olika faserna av serviceupplevelsen för de olika klientgrupperna och resultaten bör vara informativa för kommunens ledning. Vi rekommenderar att en mer effektiv och rättvis mätmetod används så att den bildar ett verktyg för den operativa verksamheten.</p>				

<p>Vi definierar servicelöften för de viktigaste kundtjänsterna.</p> <p>Kunden kan använda kommunens tjänster 24/7 via digitala verktyg.</p>	<p>Vi förbättrar tillgången till tjänsterna 24/7.</p>	<p>En bedömning av vårdbehovet och elektronisk tidsbeställning tas i bruk i tjänsten OmaOlo.</p>	●	●
	<p>Ett digitalt system för uppföljning av matavfall tas i bruk.</p>	<p>Uppföljningssystemet har tagits i bruk i köken i alla skolor.</p>		
	<p>Tjänsten OmaOlo togs i bruk på hösten. Ibruktagningen inleddes med två frågeformulär för symtombedömning och en blankett med förhandsuppgifter för de regelbundna kontrollerna inom skolhälsovården. Tidsbokningen i projektet har skjutits fram och genomförs senare i välfärdsområdet. Målet uppfylldes. Uppföljningssystemet har tagits i bruk i köken i alla skolor.</p> <p>Målet uppfylldes.</p>			
<p>Vi förbereder oss för de eventuella nationella förändringarna som gäller social- och hälsovården och landskapen.</p>	<p>Vi deltar aktivt i beredningen av ett vårdlandskap i östra Nyland.</p>	<p>Sibbo har två representanter i Östra Nylands beredningsgrupp.</p>	●	●
	<p>Drygt 20 anställda och chefer inom social- och hälsovården deltog i arbetsgrupper som sammanträdde regelbundet och även i det temporära beredningsorganets (VATE) och dess sektioners arbete. Målet uppfylldes.</p>			
<p>Satsningar görs för arbetstagarnas välbefinnande och förändringarna i ledarskapet. Nya uppgiftsbeskrivningar har gjorts och organisationen är tydlig.</p>	<p>Social- och hälsovårdens organisationsstruktur och ledningssystem granskas.</p>	<p>Social- och hälsovårdens organisationsstruktur och ledningssystem har granskats och ändringsbehoven har identifierats.</p>	●	●
	<p>År 2021 påbörjades förberedelserna för övergången till välfärdsområdet. Till följd av detta gjordes ändringar i organisations- och ledningssystemet för att göra verksamheten mer effektiv. Avdelningens verksamhetsstadga uppdaterades enligt förändringarna. Målet uppfylldes.</p>			
<p>En arbetshälsoenkät genomförs årligen.</p>	<p>Enkäten om socialt kapital utnyttjas i utvecklingen av arbetshälsan.</p>	<p>Social- och hälsovårdsavdelningen har valt ut två utvecklingsobjekt på avdelningsnivå.</p>	●	●
	<p>Baserat på resultaten av enkäten valdes avdelningens utvecklingsmål för att minska känslan av brådskan genom att utveckla verksamhetsmetoderna och processerna samt genom att samla in och utnyttja kundresponsen mer effektivt. Målet uppfylldes.</p>			
<p>Sibbo kommuns jämförbara verksamhetsutgifter per invånare minskar varje år.</p>	<p>Social- och hälsovårdsväsendet deltar i Kommunförbundets jämförelse mellan kostnaderna för social- och hälsovårdsväsendet i medelstora kommuner år 2021.</p>	<p>De åldersstandardiserade verksamhetskostnaderna, euro/invånare, förblir i den mest förmånliga fjärdedelen bland jämförelsekommunerna.</p>	●	●

	De åldersstandardiserade verksamhetskostnaderna (euro/invånare) förblir i det mest förmånliga kvartalet bland jämförelsekommunerna. Mål uppfylldes på grundval av förhandsbedömningar.			
Revisionsnämndens kommentar: målen uppfylldes, men det bör noteras att Sibbo inte har kunnat upprätthålla en personalresurs i enlighet med budgeten och att brådskan har varit synlig i den dagliga verksamheten. Personaltrycket har ökat inte bara i Sibbo utan även i HUS-jouren i Borgå, eftersom det inte har varit möjligt att flytta över sängliggande Sibbopatienter. Dessa förseningar med att flytta över patienter har orsakat stor anhopning hos HUS-jouren i Borgå. Sibbo har inte kunnat tillhandahålla tillräckligt många bäddplatser i den egna kommunen och ingen förbättring förväntas inom en snar framtid.				
Vi stärker den tvåspråkiga verksamheten.	I samband med introduktionen erbjuds möjligheten att under arbetstid delta i undervisning i de inhemska språken.	Möjligheten att delta i språkundervisning fogas till introduktionsmaterialet.		
	I språkundervisningen samarbetade man exempelvis med Sibbo Institut. Startdatum för kursen var 6.9.2021. Cirka 15 personer från Social- och hälsovårdsavdelningen deltog i kursen, som fortsätter år 2022. Målet uppfylldes.		●	●

4.4. Bildningsavdelningen

Bildningsavdelningen tillhandahåller tjänster inom småbarnspedagogik, utbildning, kultur och fritid i egen regi, som köpta tjänster eller i form av understödd verksamhet.

Enligt revisionsnämndens tolkning hade 11 operativa mål ställts upp för Bildningsavdelningens verksamhetsområde för år 2021.

Enligt Bildningsavdelningens egen bedömning uppnåddes samtliga uppsatta mål. Revisionsnämnden instämmer i dessa bedömningar, med undantag för ett mål som enligt nämnden delvis uppnåddes.

De kompletterande frågor som revisionsnämnden ställde till Bildningsavdelningen besvarades ganska långsamt. Skriftliga förfrågningar om information bör besvaras inom den begärda tidsfristen.

Enligt 124 § i kommunallagen har revisionsnämnden trots sekretessbestämmelserna rätt att av kommunens myndigheter få de upplysningar och ta del av de handlingar som revisionsnämnden anser vara behövliga för skötseln av utvärderingsuppdraget.

Mål för fullmäktigeperioden	Bindande mål 2021	Mätare	Avdelningens bedömning	Revisionsnämndens bedömning
Bildningsavdelningen Vi utvecklar våra tjänster tillsammans genom att lyssna på kunden.	Digitaliseringen utnyttjas i utvecklingen av kundtjänsterna och tillgängligheten beaktas.	Antalet nya och förnyade digitala tjänster är fler än år 2020.		
	Inom småbarnspedagogiken har Daisy-småbarnspedagogiksystemet för digital kommunikation med vårdnadshavarna tagits i bruk. Inom bibliotekstjänsterna har tillgången på e-material utvidgats. Inom studerandevården har digitala undersökningsmetoder tagits i bruk. Östanåparkens digitala vägledning har tagits i bruk.		●	●

Småbarnspedagogik Vi utvecklar våra tjänster tillsammans genom att lyssna på kunden.	Kundenkäten etableras och utvecklas.	Kundenkäten har genomförts och en utvecklingsplan har utarbetats utgående från den.		
	Kundenkäten genomfördes i april 2021 och resultaten offentliggjordes i juni på webbplatsen och på småbarnspedagogikens Facebook-sida. Kundenkäten har inkluderats i småbarnspedagogikens årliga utvärderingsklocka och i kvalitetskontrollplanen.			
Satsningar görs för arbetstagarnas välbefinnande och förändringarna i ledarskapet.	Chefernas ledarfärdigheter utvecklas.	Antalet genomförda ledarskapsutbildningar är fler än år 2020.		
	Åtta utbildningar anordnades för alla chefer om följande ämnen: ledningen av småbarnspedagogikarbetet, ändringarna i lagen om småbarnspedagogik, utvecklingsdag för ledningen, fortsatt bearbetning av ledningsutveckling, ledningen av välbefinnande på arbetsplatsen, utveckling av kvalitetsledningen, utvärdering + helheten bestående av arbetstiden för utveckling och pedagogisk dokumentation samt ledningen av välbefinnande på arbetsplatsen. Under år 2020 var antalet gemensamma utbildningar för alla 6.			
I Sibbo är utbildningen, förskoleundervisning en och småbarnspedagogiken högklassig och nära familjerna.	Samarbetet mellan förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen utvecklas med målet att skapa en enhetlig stig för barnens uppväxt och lärande.	En utvecklingsplan för förskole- och nybörjarundervisningen har utarbetats.		
	Samarbetet mellan förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen har utvecklats med avseende på gemensamma utbildningar, såsom VESO-dagar, Utbildning för alla-webbinarier. För samarbetet mellan förskoleundervisningen och nybörjarundervisningen har gemensamma minimikrav utarbetats i form av en utvecklingsplan. På grundval av dessa kommer de enhetsvisa utvecklingsplanerna fortsättningsvis att bearbetas.			
Utbildningstjänster Vi utför förebyggande arbete som stödjer välbefinnande inom alla våra verksamhetsområden.	Elevernas och studerandenas välbefinnande och trivsel följs upp och utvecklas systematiskt som en del av den gemensamma elev- och studerandevården i skolorna.	En enkät som mäter elevernas välmående genomförs varje läsår och skolans gemensamma elevvårdsgrupp väljer ut utvecklingsobjekten utgående från resultaten.		
	Sibbo kommuns egen enkät om välbefinnande är riktad till årskurserna 3–9. Enkäten ändrades i enlighet med responsen från användarna. Enkäten genomfördes i oktober 2021 och skolorna fick de skolspecifika resultaten i november. Utifrån resultaten har skolornas elevvårdsgrupper valt ut utvecklingsområden för vilka genomförandeplaner och tidplaner har utarbetats.			
Revisionsnämndens kommentar: En enkät som mäter elevernas välbefinnande genomfördes år 2021 och resultaten återfinns i protokollen för de finskspråkiga och svenskspråkiga sektionerna från april 2022. Däremot finns inga utvecklingsmål för elevvårdsgrupperna tillgängliga och därför kan inte revisionsnämnden bedöma den senare delen av mätaren. Följaktligen bedömde revisionsnämnden att målet delvis hade uppnåtts.				
I Sibbo är utbildningen, förskoleundervisningen och dagvården högklassig och nära familjerna.	Sam-, kompanjons- och teamlärarskap genomförs i alla skolor.	Alla lärare i läroanstalten har regelbundet fungerat som sam-, kompanjon- och teamlärare under läsåret på ett sätt som anges i läsårsplanen.		
	Skolorna inom den grundläggande utbildningen utarbetar en läsårsplan för varje läsår och utvärderar dess genomförande i slutet av läsåret. Skolspecifika rutiner för genomförande av sam-, kompanjons- och teamlärarskap har registrerats i läsårsplanerna för läsåren 2020–2021 och 2021–2022. Genomförandet har redan utvärderats för våren 2021 i samband med utvärderingen av läsårsplanen i juni 2021, och utvärderingen för hösten 2021 kommer att ske i slutet av läsåret 2021–2022 på våren 2022.			
Vi utför förebyggande arbete som stödjer välbefinnande inom	Elevernas skoldagar är aktiva och lärmiljön utvidgas till områden utanför klassrummet.	Varje skola och läroanstalt utvärderar hur målet uppnås på ett sätt som anges i läsårsplanen.		

alla våra verksamhetsområden	På grund av coronapandemin har undervisning ordnats också i naturen och utomhus i skolans omgivning. Verksamheten har genomförts på det sätt och i enlighet med de mål som anges i läsårsplanen. Uppnåendet av målet har bedömts i läsårsplanens utvärderingsskede i juni 2021, och för hösten 2021 sker utvärderingen i slutet av läsåret på våren 2022.		●	●
Vi utvecklar våra tjänster tillsammans genom att lyssna på kunden.	Invånarna och serviceproducenterna får delta i planeringen av verksamheten vid Söderkulla kultur- ja bildningscenter.	En responsenkät genomförs bland serviceproducenterna.		
Vi utvecklar våra tjänster aktivt tillsammans med invånare och andra kunder.	I månadsskiftet november-december genomfördes en responsenkät för bildningscentret Miiliis användargrupper handledare och serviceproducenters ansvarspersoner, med undantag för skolornas företrädare. I enkäten kartlades användarnas synpunkter på processen att ansöka om lokaler, användningen av lokalerna och stödet för användningen dessa samt idéer för utvecklingen av verksamheten. Enkäten genomfördes i Google Formulär och en inbjudan till enkäten skickades till respondenterna via e-post. Spridningen av svaren var ganska stor, men på grundval av dem var man huvudsakligen nöjda med lokalerna och man ansåg att deras läge och tillgänglighet vara goda. Samanvändningen av lokalerna är i huvudsak problemfri. Respondenterna ansåg också att det fanns utrymme för förbättringar i det nya bildningscentret: de önskade att man skulle uppmärksamma bland annat information om användarturer, lokalernas renlighet och skyltar och förtydligande av respons- och kontaktkanaler.		●	●
Preciseringar som erhållits till revisionsnämndens ytterligare frågor: Miili är det största utbildningscentret i Sibbo kommun och centret har den största användargruppen. En särskild utmaning har varit att uppfylla de olika användargruppers önskemål när det gäller användningen av lokalerna. Därför beslutade man genomföra enkäten för att rätta till den utmanande situationen, med beaktande av alla aktörer som använder lokalerna. Baserat på enkäten har man även kunnat beakta Nickby hjärta i planeringen av verksamheten.				
Satsningar görs för arbetstagarnas välbefinnande och förändringarna i ledarskapet.	Vi fortsätter att använda modellen för resursfördelning som togs i bruk år 2020 och den utvecklas vidare. Avsikten är att öka jämlikheten mellan de olika verksamhetsställena.	Resursfördelningsmodellen kommuniceras till utbildningstjänsters personal och modellen utvecklas utifrån responsen från personalen så att den ökade jämlikheten mellan verksamhetsställena är synlig i den fortsatta utvecklingen.	●	●
	Resursfördelningsmodellen har utvecklats för läsåret 2021–2022 och skolans rektorer och medlemmarna av utbildningssektionerna har informerats om den. I december 2021 presenterades de viktigaste nyckeltalen i den grundläggande utbildningen för utbildningssektionerna, och på grundval av talen är skolorna jämställda när det gäller resursfördelningen.			
Preciseringar som erhållits till revisionsnämndens ytterligare frågor: Vid förberedelserna för resursfördelningen ansvarar rektorerna för att framföra sin egen skolas eventuella särskilda resursbehov. Rektorn går vid behov igenom frågan med sin personal. Med jämställdhet i svaret avses jämställdhet mellan eleverna i fråga om att få utbildning och därtill hörande stödtjänster enligt lagen om grundläggande utbildning, förordningen om grundläggande utbildning och grunderna för läroplanen.				

<p>Kultur- och fritidstjänster</p> <p>Vi utför förebyggande arbete som stödjer välbefinnande inom alla våra verksamhetsområden.</p>	<p>Kultur- och fritidstjänsterna utvecklar serviceutbudet framför allt vad gäller möjligheterna att delta på distans via nätet. Målet med utvecklingsåtgärderna är att förbättra tillgängligheten, öka smidigheten samt garantera funktionssäkerheten i varierande förhållanden.</p>	<p>Direktsändningen och inspelningen av bibliotekstjänsternas evenemang på webbplattformen är smidiga och regelbundna.</p> <p>Kulturtjänster ordnar grundläggande konstutbildning även på distans.</p> <p>Idrottstjänster erbjuder välmåenderådgivning även på distans.</p> <p>Ungdomstjänster utvecklar samarbetet med skolorna genom att utveckla en färdig verksamhetsmodell för att stödja distansundervisning.</p> <p>Andelen distansundervisning vid Sibbo institut utökas i syfte att göra kursutbudet mångsidigare och förbättra tillgängligheten.</p>	 	
	<p>Alla de största evenemangen i biblioteket har streamats och spelats in. Grundläggande konstundervisning har också ordnats på distans.</p> <p>Idrottstjänster har tillhandahållit hälsorådgivning också på distans.</p> <p>Samarbete med skolorna, särskilt med JOPO-klasserna, har utvecklats. En ungdomsarbetare deltar regelbundet i JOPO-klassernas arbete minst en gång i veckan. Man har kommit överens med högstadieskolornas rektorer om att ungdomsarbetarna också kan stödja enskilda elever med distansundervisning. Skolan hänvisar elever till ungdomstjänsterna.</p> <p>Institutets distansundervisning har ökat avsevärt (70 % ökning jämfört med 2019 eftersom 2020 inte är ett jämförbart år på grund av Covid-19-pandemin).</p>			
	<p>Utarbetande av en plan för förebyggande missbrukarbete och verkställande av planen.</p>	<p>Planen har utarbetats och de konkreta åtgärderna i den har inletts.</p>		
	<p>Planen för det förebyggande missbrukarbetet har utarbetats som ett samarbete mellan kommunen de andra aktörerna. Planen har godkänts av fritidssektionen, bildningsutskottet och kommunstyrelsen. De konkreta åtgärderna i planen har inletts.</p>			

Revisionsnämnden vill påminna bildningsutskottet om att mätarna ska ställas på ett tillräckligt tydligt sätt så att det utifrån dem är möjligt att tillräckligt entydigt bedöma hur de uppställda målen har uppnåtts.

Det är klart att coronapandemin orsakade undantag i Bildningsavdelningens tjänster även 2021, och att man var tvungen att anpassa verksamheten i takt med att pandemisituationen ändrades. Revisionsnämnden tackar Bildningsavdelningen för att bildningstjänsterna trots allt har kunnat genomföras i enlighet med bestämmelserna.

Utvidgningen av läroplikten trädde i kraft 1.8.2021. Revisionsnämnden hittade inte något omnämnande om att utvidgningen av läroplikten påverkar kommunens budget.

Revisionsnämnden fäste uppmärksamhet vid att en riskbedömning saknas i årsberättelsen för bildningsväsendets del. Enligt revisionsnämndens uppfattning bör Bildningsavdelningen, som är den största verksamhetsenheten i den växande kommunen, också göra en egen bedömning av möjliga riskfaktorer som riktar sig till bildningstjänsterna.

Den 27 oktober 2021 hölls ett seminarium för anställda inom tjänsterna för barn, unga och familjer, ungdomstjänster, studerandehälsovården, utbildningstjänster och bildningstjänster, där resultaten av THL:s skolhälsenkät presenterades och konkreta åtgärder diskuterades. Företrädare för barn och unga deltog också i seminariet.

Revisionsnämnden vill tacka kommunen för ett framgångsrikt genomförande av Hobarifritidsverksamheten för barn och unga och för parkmåltiderna (fullmäktigemotion).

Bildningsverksamhetens roll i kommunen kommer att bli ännu viktigare i framtiden för att trygga välbefinnandet för kommunens invånare i och med välfärdsreformen. Kommunen har en allt större åldrande befolkning vars fritidsaktiviteter och aktiva livsstil bör stödjas. Revisionsnämnden vill också betona att resurserna för barn- och ungdomstjänster måste motsvara det verkliga behovet.

4.5 Tekniska utskottet, byggnads- och miljöutskottet

För tekniska utskottets, byggnads- och miljöutskottets verksamhetsområde hade sju (7) bindande operativa mål uppställts gentemot fullmäktige. Uppnåendet av de bindande målen hade följts upp i det tekniska utskottet under året i samband med delårsöversikterna. Revisionsnämnden anser att målen som granskats ligger i linje med tekniska utskottets egna bedömningar.

Mål för fullmäktigeperioden	Bindande mål 2021	Mätare	Avdelningens bedömning	Revisionsnämndens bedömning
Ett pilotprojekt om deltagande budgetering som presenterats i budgeten genomförs (målet har registrerats i budgeten).	Sibbo kommuns invånare får delta i diskussionen, planeringen och beslutsfattandet med hjälp av deltagande budgetering. Målet har uppnåtts enligt plan	Första skedet av pilotprojektet om deltagande budgetering har genomförts inom ramen för anslaget i budgetens investeringsdel.		
Enhetsvisa mål Vi bygger åtminstone ett ytterligare område för anslutningsparkering både i Nickby och i Söderkulla.	Målet har uppnåtts för fullmäktigeperioden. Målet har uppnåtts enligt plan			
Under fullmäktigeperioden bygger vi ut gång- och cykelvägar med minst 20 kilometer.	Gång- och cykelvägarna byggs ut med minst 20 kilometer i början av fullmäktigeperioden. Minst 3 kilometer gång- och cykelvägar byggs år 2021.	Målet har uppnåtts och de nya lederna har tagits i bruk.		

	Målet har uppnåtts enligt plan			
Kommunens verksamhetslokaler är hälsosamma och trygga. Konditionsundersökningar och symptomenkäter görs regelbundet. Man har hittat en lösning på varje problem med inneluften som upptäckts i kommunens lokaler.	Ett åtgärdsprogram har utarbetats för alla kommunägda fastigheter i kommunens egen bruk, och det har inkluderats i investeringsprogrammet.	Målet har uppnåtts.		
	Målet har uppnåtts enligt plan			
Vi definierar servicelöften för de viktigaste kundtjänsterna.	Behandlingstiden för en korrekt uppgjord bygglovsansökan är under 2 månader, förutom när tillståndsförfarandet kräver samordning av flera tillståndsförfaranden. Behandlingstiden räknas från det att ansökan bestäms vara korrekt uppgjord till den tidpunkt när beslutet tillkännages.	Behandlingstiden är under 2 månader.		
	Målet har uppnåtts enligt plan			
Vi definierar servicelöften för de viktigaste kundtjänsterna.	Den genomsnittliga behandlingstiden för en korrekt uppgjord ansökan om planeringsbehov eller undantagsbeslut är under 4 månader, förutom när tillståndsförfarandet kräver samordning av flera tillståndsförfaranden. Behandlingstiden räknas från det att ansökan bestäms vara korrekt uppgjord till den tidpunkt när beslutet tillkännages.	Behandlingstiden är under 4 månader.		
	Behandlingstiden har fördröjts på grund av det stora antalet ansökningar och på att det blivit svårare att nå lösningar.			
Vi definierar servicelöften för de viktigaste kundtjänsterna.	Grävtillstånd beviljas inom två veckor efter det att en korrekt uppgjord ansökan har lämnats in.	Behandlingstiden är under 2 veckor.		
	Målet har uppnåtts enligt plan			

Revisionsnämnden behandlar tekniska utskottets bedömning i regel utifrån de iakttagelser som gjorts. De ekonomiska siffrorna kan inte kritiseras, eftersom överskottet i bokslutet överträffade alla mätare. Alla bindande mål uppnåddes dock inte.

Budgetutfallet för år 2021 var vad intäkterna beträffar nästan helt förenligt med planerna. Kostnaderna var i sin tur något lägre än budgeterat, vilket innebär att avdelningens bokslut i sin helhet uppvisar ett överskott. Att kostnaderna blev lägre än väntat är en följd av exempelvis fördröjd rekrytering och personalbrist på grund av tillgången på arbetskraft samt det målmedvetna genomförandet av kommuneconomins anpassningsprogram.

Det är särskilt värt att nämna att kommunen har använt sig av deltagande budgetering för att göra det möjligt för medborgarna att aktivt delta i kommunens beslutsfattande. Det handlar om ett pilotprojekt, och baserat på projektet som genomförts kommer denna praxis säkerligen att införas även i andra kommuner.

Byggnadstillsynen: I fråga om avgörande om planeringsbehov och undantagsbeslut blev man långt ifrån målen. Till och med i den mån att det skadade Sibbo kommuns anseende. Revisionsnämnden bad om en redogörelse av de ledande tjänsteinnehavarna och av politikerna i byggnads- och miljöutskottet. Det fanns inget samförstånd om vad som direkt bidrog till den långsamma processen. Resursbristen inom tillståndshandläggningen, det ökande antalet ansökningar och tolkningen av lagen har bromsat processen. Dessutom tog de ganska omfattande nya anvisningarna för tillståndsbehandling för 2021, som tjänsteinnehavarna utarbetade på eget initiativ, upp mycket av tjänsteinnehavarnas arbetstid, och anvisningarna röstades ned i byggnads- och miljöutskottet. Enligt tjänsteinnehavarna var de gamla anvisningarna bristfälliga. På initiativ av byggnads- och miljöutskottet hölls ett juridiskt seminarium där jurister från sektorn redogjorde för sina åsikter om hur lagstiftningen om byggande skall tolkas. Anvisningarna från 2018 återinfördes och används fortfarande.

Enligt revisionsnämndens uppfattning är det helt uppenbart att det finns starka meningsskiljaktigheter inom byggnads- och miljöutskottet när det gäller behandlingen av avgöranden om planeringsbehov och undantagstillstånd. Detta har avspeglats i samarbete och till och med i mötespraxis.

Ett exempel på detta är byggnads- och miljöutskottets möte 26.10.2021. På föredragningslistan fanns inga omotiverade rubriker och föredragningslistan godkändes i början av mötet. I paragraf 95 avslutades mötet av ordföranden och resten av punkterna på föredragningslistan flyttades till ett extra möte den 10.11.2021.

Efter att ha hört de medlemmar som var närvarande på mötet om varför detta skedde, fick vi något motsägelsefulla svar. Med avvikelse från föredragningslistan begärde beredaren av paragraf 95 om tillstånd att radera denna punkt från föredragningslistan. Ordföranden tolkade situationen så att föredraganden vägrade att presentera punkten för utskottet.

Det uppstod en situation där ordföranden hade haft rätt (143 § i Sibbo kommuns förvaltningsstadga) att presentera paragraf 95 med ordförandens mandat. Revisionsnämnden anser att dynamiken vid mötet var bruten och att tjänstemännen kunde ha informerat ordföranden om denna möjlighet till tillträde. Mötet blev utdraget och därför var utskottet tvunget att sammanträda till ett extra möte. Både utskottets presidium och de ledande tjänstemännen förebrås. Enligt revisionsnämndens uppfattning har man inte förfarit i enlighet med god förvaltningssed.

Revisionsnämnden uppmanar kommunens tjänsteinnehavare och utskottet att samarbeta bättre så att byggandet ligger i linje med Sibbo kommuns strategi. Revisionsnämnden rekommenderar också inrättande av en gemensam arbetsgrupp bestående av beslutsfattare och tjänsteinnehavare, där man kommer överens om gemensamma principer för tillståndspraxis i syfte att möjliggöra tillväxt i Sibbo i enlighet med strategin.

Vid utarbetande av utvärderingsberättelsen för 2021 har revisionsnämnden också uppdragat utmaningar med att handlägga korrekt uppgjorda ansökningar om bygglov inom två månader. Även efter ett godkänt undantagsbeslut har det ibland tagit flera månader innan bygglovet erhållits. Vi kommer att följa upp detta noggrant under hela 2022.

På önskan av byggnads- och miljöutskottet har regelbunden statistik, uppföljning och delgivning av antalet tillståndsansökningar inletts. Syftet med detta är att informera utskottet om antalet tillståndsansökningar som lämnats in och ändringar i antalet samt om antalet anhängiga ansökningar per tillståndstyp. På detta sätt blir utskottet medvetet om byggnadstillsynens arbetsmängd och om hur tillräckliga resurserna är i förhållande till de uppställda bindande målen när det gäller hur lång tid tillståndsbehandlingen tar.

Dessutom:

Revisionsnämnden påminner tjänsteinnehavarna vid Avdelningen för teknik och miljö om det stora ansvaret att ta hand om alla kommunens byggnader med goda förebyggande instruktioner/inspektioner. Investeringarna är stora och måste skötas på ett professionellt sätt. Målet för inomhusluften, även om det är grönt i de bindande målen, är föremål för särskild övervakning under hela fullmäktigeperioden.

5. Sibbo Vatten

Sibbo Vatten hade inga fastställda bindande mål för 2021, så revisionen tar hänsyn till de viktigaste nyckeltalen för ekonomin.

Under verksamhetsåret höll sig enheten väl inom den givna ramen för ekonomin. Verksamhetsintäkterna översteg budgeten med cirka 348 000 euro och verksamhetskostnaderna underskred budgeten med cirka 186 000 euro. Vattenaffärsverkets överskott uppgick till cirka 1 116 000 euro, vilket är mer än det uppställda målet. På kostnadssidan ökade vattenköp utgifterna med cirka 100 000 euro. Personalkostnaderna underskred klart den budgeterade ramen och den underbemannade personalen förtjänar därför ett stort tack. I Sibbo Vattens egen årsberättelse har rekrytering av en (1) person fastställts som ett mål för 2022.

Det har inte föreslagits några ändringar i Sibbo Vattens taxor år 2022 och höjningar planeras inte heller för åren 2023–24. Förtydliganden och preciseringar av servicetaxorna är fortfarande möjliga.

Riskerna med avseende på produktionen och ekonomin är oförändrade. Vattenföreningar orsakar stora olägenheter för Sibboborna och för kommunens ekonomi. För detta ändamål har kommunen samarbetat med grannkommunerna för att skapa verksamhetsmodeller som kan garantera kommuninvånarna rent vatten, till exempel genom lån av apparatur och utrustning. I översvämningssituationer kan sammanbrott i avloppsnätet skapa situationer där miljökador eller krav på ersättning uppstår. Kommunen har därför skapat en förebyggande verksamhetsmodell med till exempel tillsyn, sanering och fotografering av avloppsnätet. Den ekonomiska utvecklingen och riskerna behandlas månatligen i ledningsgruppen för Avdelningen för teknik och miljö.

Revisionsnämnden vill tacka hela personalen för ett bra arbete.

6. Personalen

Coronapandemin drabbade också kommunpersonalen 2021. Personalen har varit tvungen att snabbt reagera på de föränderliga situationerna i pandemin, med hänsyn till arbetsmetodernas säkerhet. Kommunens anställda har dock kunnat anpassa sig väl till de förändrade situationerna i verksamhetsmiljön, till exempel genom att utveckla nya arbetssätt. Ett stort tack för det går till hela kommunens personal.

Det har inte skett några betydande förändringar i kommunens personalstyrkas antal eller struktur under 2021.

Sibbo kommuns personal	2020	2021
Personalstyrka	1305	1306
Personalkostnader	60,7 M€	59,4 M€
Ordinarie anställningar antal/andel	1003 / 77%	1005 / 77%
Kvinnor / kvinnor i ledande ställning	82% / 44%	82% / 44%
Män / män i ledande ställning	18% / 56%	18% / 56%
Medelåldern för ordinarie anställda	46,3 år	46,9 år
Antal sjukfrånvarodagar totalt	19 426	21 021
Sjukfrånvarodagar på grund av olycksfall i arbetet	231	247
Ålderspensionärer / medelålder	16 / 64 år	13 / 64,1 år
Invaliditetspensionärer	3	4
Arbetsplatsannonser	234	311
Personalstyrka i förhållande till invånarantalet	60,1/1000	58,8/1000

Siffrorna i tabellen baserar sig på bokslutsuppgifterna för 2020 och 2021

Revisionsnämnden anser att ökningen av antalet sjukfrånvaron är oroande, även om Sibbos siffror är i linje med övriga kommuner. Faktorer som bidrar till ökningen har identifierats som ett växande antal medellång sjukfrånvaro som orsakats av att flera allvarliga sjukdomar blivit långvariga och även i viss mån på grund av förseningar i vårdkedjorna. Däremot hade andelen kort sjukfrånvaro och särskilt sjukfrånvaro med chefens tillstånd minskat något. De direkta effekterna av corona har varit relativt små (karantän/sjukledighet), men de indirekta effekterna såsom trötthet och utmattning har varit större.

Det är värt att notera att kommunens organisation har minskat i förhållande till kommunens invånarantal redan under flera år. Det återstår att se om samma utveckling fortsätter även under 2022.

Rekryteringsvolymerna har fortsatt att öka, särskilt på grund av personalomsättningen. Enligt Personaltjänster har de viktigaste faktorerna som påverkat omsättningen varit det allmänna uppsvinget på arbetsmarknaden och den ständigt ökande konkurrensen om arbetskraften. Även Sibbos läge i närheten av Finlands största pendlingsområde, som förutom goda transportförbindelser möjliggör arbetskraftens rörlighet, har också varit en påverkande faktor enligt Personaltjänsters tolkning. Under 2021 har särskilt vårdsektorn och småbarnspedagogiken haft svårt att hitta arbetskraft.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att fylla positionerna inom vårdsektorn och småbarnspedagogiken och tänka ut eventuella incitament för rekrytering av personal. Hänsyn måste tas till personalens välbefinnande i planerna, så att arbetstagarnas förmåga och motivation säkerställs i det ansvarsfulla arbetet efter den tunga perioden med coronaepidemin.

Inom enheten Personaltjänster överskuggades utvecklingen av personalresurser av arbetet i anknytning till pandemin och av förberedelserna för välfärdsområdet, och det finns en utvecklingsskuld. Programmet Chef i Sibbo, som stödjer chefsarbetet, har fortsatt och samlar cheferna varje månad kring nya teman för information och diskussion. Cheferna har också haft möjlighet att delta i utbildningsprogrammet Johtajuuspolku, där 11 chefer deltog.

Revisionsnämnden påminner om att chefernas brådskande och tunga arbete kan begränsa deras deltagande i utbildningar och uppmanar kommunen att se till att särskilt de som har det största behovet av utbildning deltar.

Den 1 september 2021 skedde en betydande förändring i strukturen hos de kommunala arbets- och kollektivavtalen när det nya arbets- och kollektivavtalet för social- och hälsovården (SOTE-avtalet) trädde i kraft. Cirka 300 anställda i Sibbo kommun övergick till det nya SOTE-avtalet. En annan viktig förändring gällde småbarnspedagogikens undervisningspersonals övergång till avtalet för undervisningspersonal (UKTA). Avtalsförändringarna krävde en hel del personal- och löneförvaltningsarbete under sommaren och hösten.

Vartannat år görs en bredare undersökning av KEVA om välbefinnande på arbetsplatsen, som i november 2021 genomfördes med ett onlineverktyg som tillhandahålls av KEVA. Svarsfrekvensen (70 %) var högre än under de två föregående åren (motsvarande KEVA-enkät 2019 och Enkäten om socialt kapital 2020). Även om de anställdas svar låg i linje med svaren år 2019, har det skett små försämringar på många områden. Den viktigaste förändringen har varit arbetstagarnas beredvillighet att rekommendera sin arbetsplats till sina bekanta. 68 % av de anställda i Sibbo kommun skulle rekommendera sin arbetsplats till andra år 2021, jämfört med 75 % år 2019. Känslan av att det finns tillräckligt med tid för att slutföra uppgifterna har också försvagats något sedan 2019. Andra områden som kräver utveckling är till exempel det sätt på vilket samarbetet mellan enheterna fungerar, det sätt på vilket organisationen leds och dess öppenhet samt likabehandling av arbetstagarna.

Revisionsnämnden uppmanar kommunens ledningsgrupp att se till att de utvecklingsområden som valts ut på grundval av iakttagelserna i arbetshälsoenkäten åtgärdas med beslutsamhet och genom att engagera i synnerhet cheferna på de olika avdelningarna.

Utmaningen under 2022 blir att planera dimensioneringen av kommunens stödtjänster enligt den nya kommunstorleken när välfärdsområdesreformen närmar sig. Det är inte möjligt att minska personalresursen i samma proportion som den resurs som går över till välfärdsområdet.

7. Slutord

Sibbo kommuns ekonomiska resultat år 2021 var en positiv överraskning. När det gäller den ekonomiska planperioden innebär den kommande välfärdsområdesreformen en exempellös förändring i strukturen och penningflödet i kommunens ekonomi, och inverkan av kriget i Ukraina på kommunen skapar osäkerhet. Uppmärksamhet bör ägnas åt att balansera ekonomin. Större insatser måste göras för att främja välbefinnandet för såväl kommuninvånarna som kommunens personal.

När det gäller uppnåendet av de bindande målen kan det konstateras att målen, trots det exceptionella året, uppnåtts en aning bättre än föregående år. Det är fortsatt viktigt att fästa uppmärksamhet vid att ställa upp mål och mätare så att de vägleder kommunorganisationen till att utveckla och förbättra sin verksamhet i genomförandet av kommunens strategi. Med tanke på hur utmanande det är att uppnå bindande mål fann revisionsnämnden också mycket stora variationer.

Sibbo är en växande kommun och därför är det viktigt att den fortsatta utvecklingen av kommunens verksamhet sker på ett målmedvetet sätt.

Revisionsnämnden vill uttrycka sin tacksamhet till den utförande personalen för deras verksamhet och för att de åtagit sig och reagerat på de utmaningarna som ännu ett exceptionellt år medfört och för att de ansträngt sina resurser för vår kommuns och kommuninvånarens bästa.

8. Underskrifter

Sibbo den 7 juni 2022

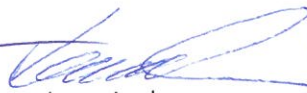
Thomas Sundström,

Ordförande

Timo Bonsdorff

Medlem

Laura Laakso

Medlem

Markus Söderqvist,

Viceordförande

Maria von Flittner

Medlem

